

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor.,
negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.

Hirdetési díj: Háromhatszós petitsor egyszeri hirdetése 20 fill. Többhatszós hirdetést jutányosabban. Nyilattér: minden sor 30 fill.

Az Eperjesi Széchenyi-kör
s az Eperjesi Kereskedők és Keresk.-ifjak Egyletének
hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Eperjesen, Fő-utca 55. sz.

Kiadóhivatal: KÖSCH ÁRPÁD könyvnyomtató-intézet
Eperjesen, Fő-utca 59. sz.

TERGINA GYULA dr. kir. tanácsos, Sárosvármegye kir. tanfelügyelője.

A magyar ember szívében kiolthatatlanul él egy érzés, mely leginkább akkor nyilatkozik meg, a mikor rég nem látott ismerősét, barátját, jóakaróját viszontlátja. Él ugyan ez az érzés más nemzetek embereiben is, de nyilvánítani úgy, a hogyan azt a magyar ember tudja, egy sem képes. Nem emel ő diadalkaput a természet ékes virágaival feldíszítve; nem üt zajt, lármát fogadtatására, de könnyei látni engedik, hogy ez az öröm sokkal bensőségebb, sokkal közvetlenebb, mint más nemzet embereié, mert a szív legmélyéből fakadó öröm megnyilatkozása ez. Ilyen örömmel várjuk mi Tergina Gyula dr. kir. tanfelügyelőt Sárosba! Ez az öröm szállta meg a megye minden népnevelőjét, midőn arról értesült, hogy Tergina, ezen vármegye 20 év előtt volt tanfelügyelője, újból közénk kerül.

A közoktatásügyi kormány a fiatal, okleveles középiskolai tanárt 26 éves korában állította a megye tanügyének élére. Oly terhes feladatot bízott a fiatal emberre, melynek megoldása egy teljes férfierőt is próbára tesz. És ő e feladatát itt Sárosban fényesen megoldotta. Első és örökölő tette, hogy itt Eperjesen megvetette alapját az «ipar-iskolának», melynek az a célja, hogy az iparos-osztály tanulói és segédei szakszerű oktatásban részesüljenek. Maga az iskola nem létesülhetett, mert hatósága más megyébe rendelte. Megkezdett munkáját 20 évi gazdag tapasztalatokkal folytathatja. Adja Isten, hogy azt sikerrel be is fejezze! Ezen szunnyadó, de végleg abba nem hagyott terve oly alkotás lesz, melyre a megye minden-

kor büszkén mutathat. Az alaptökét nyájas és udvarias modora eszközölte ki a boldogemlékű Szentandrásytól, ki belátva a fiatal tanfelügyelő életrevaló törekvését, örömmel letette fillérjeit a tanügy oltárára. Az alaptöke kamataival már szép összeggé gyarapodott.

Alkotó ereje, munkaszeretete, szakértelme arra indították a kormányt, hogy az átlag fiatal tanfelügyelőnek a legnagyobb kitüntetést, a kir. tanácsosságot adta.

A tanítóságnak igaz, szerető barátja. Pártfogásába veszi az ártatlanul üldözött tanítót; védelmére kel igazságot kereső ügyeinek. Ismeretes, hogy — sajnos — némely emberek a tanítót holmi szolgálailag alárendelt személynek tartják s oly bánásmódban részesítik, mely lealázó egy diplomás emberre. Tergina ezen elnyomatás ellen mindig síkra szállott. A panaszkodókat szívesen meghallgatja s azokat lehetőleg orvosolja is. Ezen humanitása neki egyéni jelleget kölcsönöz ugyan, de nem elfogult, mert a hanyag, a lustálkodó tanító részére is megvan a speciális medicinája. Szigorú, de igazságos feje az állami tanítóknak, igaz és őszinte bírója a felekezeteknek is. Ez a magyarázata annak, hogy őszinte bizalommal fordul hozzá minden tanító, mert tudja, hogy Tergina az igazságnak embere.

Szereti a tanítóban az önállóságot s a paedagogia terén neki a kellő határig teljes függetlenséget ad. Az egyesületi életben csak mint irányító vesz részt; vezetését a lelkesebb tanítóknak engedi át. Buzdít, serkent, ha lankadni látja a munkakedvet. Az egyesület lapját: A KISDEDNEVELÉS ÉS NÉPOKTATÁST visszaadja oda, a hova való. «Tanítók teremtették, tehát a tanítóké», így nyilatkozott csak nemrég is.

Ilyen helyes tapintat mellett ambíciót tud önteni a tanítóba. Ez az, mely kitartó munkára serkenti, mert nem érzi kezein a hatalom béklyóit.

Helyes tapintata miatt a felekezeti hatóságok is örömmel látják őt, mert azokat ő a legnagyobb tiszteletben tartja; önkormányzati jogaikat érintetlenül hagyja, csak annyit kíván, a mennyit az állam érdeke tőle megkövetel s a mennyit az egyházak érdeke megenged. Elve a felekezetekkel a lehető legszebb viszonyt fenntartani.

Mint tanügyi előadó, a tapasztalt hiányokat, hibákat oly hangon hozza felszínre, hogy senki találva nem érzi magát, de azért a köpenyére mindenki ráismer. Ez, valamint szorgalma, kitartása, egyszerűsége hozta meg számára a társadalom elismerését. Lángoló hazaszeretete megfogja tudni oldani a nálunk annyira aktuálisá vált kérdést: hogyan lehet a becsmérszett pánszláv törekvéseknek gátat vetni. Érezzük, hogy a megye tanítóságát ez irányban is a leghelyesebb útra tereli.

Adminisztrátori ténykedése a lehető leggyorsabb. A benyújtott panaszok, kérvények, folyamodványok nála nem alszanak téli álmot. Gyors kezejárása nála különösen akkor látszik meg, a mikor a tanító anyagi érdekeiről van szó. Ő tudja legjobban, hogy a tanító minden hátralékos fillérért jól megdolgozott s így annak pontos kiszolgáltatását megkövetelheti.

Mint társadalmi egyén, rokonszenve által nagy baráti körre tett szert. Sokan vannak Eperjesen paedagogusok és laikusok, a kik Tergina eljövételét örömmel várják. Ez az öröm nem suggerálásból ered, hanem a multban tapasztalt és megőrzött visszaemlékezésből.

Ha valahol, úgy itt Sárosban nyílik al-

AZ «EPERJESI LAPOK» TÁRCZÁJA.

Herfurth József ifjúkora.

— A megboldogult híres kollégiumi professzor naplójegyzetéből ifjúkorából. —

Közíró: Frenyó Lajos.

(Folytatás.)

Berlinben.

Berlinben vagyunk, a német tudományosság metropolisában; de, noha Nicolai óta többször megpróbálták a műzsákat állandó tartózkodásra ide csalni, nem sikerült, megszöktek, a mint a kloakás, zagyvalékos Spreet Castalia-forrásul, a futóhomokos Hasenheidét Helikonul felajánlották nekik, — az itteni zsandáros levegő különben úgyis megfojtotta volna őket. De a tudomány mindennel daczol, mindent megbir, diadalmasodik és megemészti Hegelt és Schellinget.

Berlinnek mi volt 1844-ben a physiognomiája? A város keleténél kiterjedtebb volt, azért üres volt a legtöbb utca. Az utcák egyenesek és hosszúak, azért fárasztók, monotonok, túljózanok. Strassen-nek nevezik, de voltaképen csak Gassen, minthogy minden pizsok — az is, a mi árnyékszékre való — az utca-árkocskába kerül, ömlik oda és pestilentióval árasztja el a várost. A zsebbevalónak tehát itt kettős a feladata: befogadni az orr és be nem eresztetni az utca mocskát. Házait tekintve, még a félmérföldnyi hosszúságú Friedrichstrasse is a magyar félföldi szab. kir. városokra emlékeztet, azok többnyire egemeletesek és három ablakosak. A Voigtland nem is hasonlít városhoz. Nagyvárosiak: az «Unter den Linden», a Königs-, Leipziger-

strasse és még egy-két más utca. A Wilhelmstrasse északnémet arisztokráciai, tehát izléstelen; rideg villákból áll, fejedelmi csak a Lustgarten, ha lebontják a dómot. És mind ennek úgy kell lennie, hol az egyedül Isten kegyelméből való fejedelem Eiffel tornyának magasságában áll a loyális hangyalakosság felett.

A mi már a lakosságot illeti, az mindennemű elemekből, eredetileg szláv ukerekből stb. stb. utójára még francziákból is zagyvalékos massa putridává (?) válván, a német nyelvnek úgynevezett jejezi, azaz az Eckensteher Nante dialectusát (betűszerint olvasandó és értendő Nante szerint) beszéli.

A berlininek Wahrzeichen-e a «Kühle Blonde» (híg, de pikáns sör) és az «arme Ritter» (édes mártással leöntött rántott-zsemlye). Mily jellemző ellentéte az a bécsi Wahrzeichen-nek! azért Bécs és Berlin között lehetetlen az egység. Néha kitörnek az egyes elemek és sárral dobálják meg a zsandárokat is.

Markos és markoló nép a márkerek. 1844-ben még meg sem álmodták, hogy a pomerániai (szintén szükséges elem!) Bismarckban nyerneke personificációt, azért imádják őt még bukása után is; önimádás.

A brandenburgi kapun (öniróniája az athéni propyleumoknak) kívül Kroll-nak vigalmi telepe és az «Unter den Zelten» kibékíti sorsával a polgárt; a másfél talléros büntetés védelme alatt pipafüstmentes Thiergarten a Junkert és Lieutenant-ot és a tavas, kertés Postdam a fenségeket. A hova lépsz, az szent föld: minden szögben, kezdeten és végen királyi paloták. Ez volt Berlin physiognomiája 1844-ben, azért nem tetszett nekünk sehogy sem.

Mi magyarok, illetőleg erdélyiek számosan: vagy 18-an voltunk, kálvinisták és lutheránusok, csak hogy az úgynevezett százok külön álltak. Nekem ez nem tetszett, azért Sahr mint «Pressburger», én pedig mint valódi száznak a fia, megkiséreltük az «uniót» és sikerült, úgy, hogy ezentúl együtt kneipoltunk, de egybe nem forrtunk, kivéve a brassói Fink Henriket. Eperjesi theologusok magamon kívül voltak: Payer Hugó lakótársam a Bauhofplatzon, az egyetem háta mögött, a Kastanienwäldchen féllánykában, miután Sahr egy francia családnál vett lakást, Fábry, később a XVI szepesi város főesperese, iglói lelkész, Matherny és az elfelejtethetlen Máday Károly, kit már itt megválasztottunk superintendensnek, szorgalmas, eszes és mindig jókedvű áldott lélek, végre a rövid időre már mint késmárki tanár itt hospitáló Hunfalvy János.

Mi, egy Alma maternek lármás gyermekei, még külön családias estélyeket is rendeztünk; de minthogy ezek nagyon lármások voltak, egy korcsmáros a berlini-nél ritka finomsággal értésünkre adta a német sarkalatos törvényt: «Die erste Pflicht des Bürgers ist Ruhe», szentül tartó törzsvendégek kedvéért legyünk szivesek máshol kifizetni a sátorfáinkat. Fölényünk érzetében meg nem haragudtunk, hiszen voltak forradalmiasabb korcsmák is. Ezzel végzem mulatozásaink közlését; hanem hozzáteszem, hogy néha az operát, a színházat, Tivoli, Charlottenburgot, Potsdamot, télen pedig táncvigalmakat, illetőleg hangversenyes Kunstproductiót — szóval fővárosias multságokat kivált Krollnál is meglátogattunk. Berlinben minden igen olcsó volt: hét garasba került egy ehető ebéd, kenyér és sajt szabad

kalma tehetségének, munkaerejének kifejtésére. Itt vannak közelebből a Széchenyi-kör népevelési szakválasztmánya, a népakadémia. Mind megannyi tér a népművelés fejlesztésére. Mi tudjuk, meg vagyunk győződve, hogy új tanfelügyelőnk e téren is kiváló erő. Paedagogiai érteke, emberszerete a legszebb reményekre jogosítanak. Épp ezért nem szándékunk neki irányt szabni, csak szívünk legmelegebb, legőszintébb érzésével arra kérni, hogy a multban itt, és Hevesben kifejtett erejét ne engedje lankadni; érvényesítse tudását a legjobb belátása szerint. Ezen munkájában e lapok mindenkor készséggel támogatják.

E tudatban és ezen ígérettel üdvözöljük Tergina Gyula dr. kir. tanácsos, tanfelügyelőt; kívánjuk, érezze magát köztünk úgy, mint a legjobb baráti körben szokás.

Adja Isten, hogy megyénk tanügye az ő kezei alatt felvirágozzék, híre bejárva az országot, sok irigyet szerezzen magának.

Isten hozta őt!

Reményik Lajos.

Városunk régiségeinek megóvása érdekében.

E lapok hasábjain már a mult évben is felszólaltam — még pedig a mielőbb létesítendő eperjesi múzeum javára fordítandó — régibb építészeti maradványok megóvása, illetőleg összegyűjtése érdekében. Felszólalásomnak fogantja nem lett s nem is igen lehetett, minthogy helybeli múzeum létesítésének ügye a már meglevő bártfai Sárosmegyei Múzeum egyre tartó gyarapításával — sajnos, a városunkba tartozó régiségekből is! — szemben háttérbe szorult; továbbá nincs is alkalmas helyiségünk ezen régibb maradványoknak elhelyezésére. Várakozásunkban azonban nem kell annyira csüggednünk, hogy annak akkor a mikor bekövetkezendő létesítése iránt reményt táplálni vonakodjunk. A földolgozónál az, hogy *közönségünk a régiségek iránt élénk érdeklődéssel, sőt tisztelettel viseltessék, gyűjtő hajlammal bírjon s majdan áldozathozatalra is kész legyen*, akkor a múzeum is úgyszólván lelki közszükségletből ennek kielégítésére könnyen fog létrejönni. A helybeli Tanári Kör közönségünk művészettörténeti ismereteinek s művelésének gyarapítására tartott több művészettörténeti előadást s hármát — ezek között egy, városunk, illetőleg megyénk régiségeire is kiterjeszkedő archaeologiait — az 1906/7. iskolai tanév folyamán is vállalkozik tartani. Eme vállalkozása kapcsán a fenti czélból jónak látta f. é. júniusi gyűléséből írásbeli kérelemmel a városi tanácshoz is fordulni, hogy ez a maga hivatáskörében is szólítsa fel városunk régibb házainak tulajdonosait azon régiségtani s művészibb becsű építészeti motívumok lehető épségben tartására, a melyek

főleg a tizenhatodik, tizenhetedik s tizennyolcadik századbeli reneszánsz (s természetesen az ide tartozó barokk s rokokó) építményeknek nemcsak esztétikai szépségét alkotják, hanem lakosságunk — a régiségek gyűjtéséhez szükséges — archaeologiai érzékének ébresztőül s művelésük nevelőül szolgálhatnak. A főbb régi építészeti motívumokat, illetőleg ornamentumokat akkor is érdemes (pl. az új falba való illesztés útján) megtartani, ha az illető házat a tulajdonos átalakítja; s az elmozdíthatókat, ha a régebbi épület az új kedvéért le lesz rombolva, czélszerű biztos (esetleg múzeumi tárgyaknak szánandó) helyen eltenni. Az ily, megóvásra méltó főbb architektonikus részletek a következők: a házak homlokzatának oromfalai (ezek között a háromszögű tympanonok), oromdíszei, tagozott (s némely házon levéldíszítményekkel borított) párkán. zatai, pillérekkel tagozott íves fülkéi, konzolai (mindezek pl. a Munk-, Gallotsik- és részben még a Werther-házon), féloszlopai, díszes fejú pilaszterei, vázák és kagyló díszítményei, stukkói (különösen a Klobusiczky-házon, a középkaszárnyán levők); ál-sgraffitók (pl. a Thrór-féle házon), az ablakok felett és alatt bemélyített mezőkben látható, domborműszerűen ábrázolt állatok, emberi, mithológiai, fantasztikus alakok, fejek, (medaillonokban), géniuszok, közlekedési eszközök, többféle növény, virágcsokrok, virágkoszorúk, levél- s virágfüzerek és más virágéktmények, maeander- és hullámvonalak, tallér- és más mértani idomok s feliratok, triglyphosok, atlaszok, kapuzatok; a házak belsejében az udvarok felől: oszlopos terraszok, architrávok (a pitvarokban is a mellékajtókon), dúsan tagozott konzolokon nyugvó erkélyek, oszlopok a kapualjakban, a lépcsőfeljárókon s egyéb helyiségekben, földszinti s emeleti boltozatokon gazdagon variált vonalú stukkódíszítmények, itt-ott a szobákban körülfutó frizek, élénken tagozott ajtó- (pl. különösen díszes a Christmann-féle ház kapualjában levő) s ablakkeretek.

Mindezeknek gondosabb megtartását azért is kell szorgalmaznunk, mivel belőlük a legutóbbi házenoválások, átalakítások alkalmával már úgyszólván nem egy (pl. a Sparganepane-ház főutczei kapuzata felett helyet foglalt sasok, a Pulszky-féle ház utczei erkélyét tartott dór oszlopok stb. stb.) pusztult, illetőleg került el helyéről. Szükséges erre vonatkozó kérésünkkel a tisztelt háztulajdonosokhoz azért is fordulunk, mivel megtörténik, hogy a ház átalakítása alkalmával, bontáskor is befallatozott építészeti részletek kerülnek elő. (Pl. a Weiszlovits-féle házban a földszinten két, az emeleten egy ékes fejú oszlop került napfényre, a melyeket a tulajdonos elismerésre méltóan a talált helyen gondosan megtartott, sőt ki is festetett.) Ilyen felfedezésekre építészainknak az átalakításkor bizonyára lesz nem egy alkalmuk; s jó volna, ha ilyenkor erre az érdekelt körök figyelmét is felhívják! Magam is f. é. márcziusban a Fő-utca 119. sz. (tizenhetedik századbeli, jelenleg katonai rak-tárul szolgáló) háznak udvari földszinti, előszobából nyúló 12. sz. ajtó reneszánsz stílusú kő-gerendázatán vaskosan bemeszelt eme' kövzetett jelentőségű felírást találtam: «Georg Wierd A. 1634» Nincs semmi kétség,

hogy ez azonos ama keresettebb eperjesi harangöntő-mesterrel*, a ki az abaujmegeyi mogyoróskai gör. kath. egyház tulajdonát képező harangot öntötte 1635-ben. Ezidei hazai körutam alkalmával közvetlenül meggyőződtem, hogy a szabolcsmegyei nyirbátori református templom fa-haranglábájában levő nagyobbik harangot (mely — csodálkozásunkra — még most is ép s jó állapotban van), ő készítette ezen latin körfelirat szerint: «In honorem Dei fudit me Georgius Wierd in civitate Eperyes Anno Domini MDCXL. (Isten tiszteletére engem öntött Wierd György Eperjes városában az Úr 1640. esztendejében.)» Ezek a körülmények eléggé okadatolták teszik, hogy e neves iparosnak emlékét — (hiszen a kegyelet is megfér az újabb hangoztatott magyar iparpártolás érdekeivel) — megörökítő felíratot — a melyből következtethetni, hogy abban lakott — megőrizzük.

Am multunknak a jelenlegiekénél eredetibb, tanulásosabb, becsesebb alkotásai iránti tiszteletből, ezek nevezetességének felismeréséből és megbecsüléséből ki-méljük, óvjuk s tartjuk meg jó karban meglevő és a még előkerülendő műregiségeket! Tegyük ezt különösen a *háztulajdonosok* azon tudatban, hogy ezzel fontos közművelődési czélnak tesznek szolgálatot, ha készségesen olyan műtörténeti kincset védenek meg, a melyet a mult közös érdeklődésünkre, gyönyörködtetésünkre, okulásunkra s műveltségünk többoldalú finomodása- és kiegészítésére hagyott reánk.

Dr. Janicsék József.

* L. Archaeologiai Értesítő, 1897., 346. l.

HIREK.

— Személyi hír. Dr. Fischer-Colbrje Ágost püspök aug. 24-ikén az esti gyorsvonattal nyári üdüléséből Kassára érkezett.

— Új pénzügyigazgató. A m. kir. pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a *kassai* pénzügyigazgatóság élére Péchy Andort, az eddigi helyettes igazgatót nevezte ki. A kinevezés ezúttal a közélet egy érdemes tagját érte.

— Vándortárlat. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat az eperjesi vándortárlat *ügyvezető elnökévé* dr. Wallentinyi Samut, a Széchenyi-kör titkárát választotta meg.

— Thököly hamvainak elhelyezése. Thököly hamvainak elhelyezése ügyében a minap egy, műértők-ből álló társaság járt Évmárkon, hogy a nevezetes Thököly-várat és az evangélikus új templomot — a hol a hamvakat el fogják helyezni, valamint a maga nemében páratlan evangélikus fatemplomot — a melyet a Műemlékek Országos Bizottsága tart jókarban — és a régi kath. templomot megsemméltje. A tárgyalások folyamán abban állapodtak meg, hogy magában a templom hajójában állami költségen díszes kő-szarkofagot emelnek és ebben helyezik el azt a réztartót, a mely a hamvakat magába foglalja. E fölött a falban helyezik el a száz métermássa súlyú eredeti izmidai sír-

volt hozzá. A Versch Siegfried tanárnál töltött néhány, Berlinben szokásos este, symposion feledhetetlen marad reám nézve. Egy este sódar és tea mellett Lutherről volt a szó; én voltam a támadó, de csúnyán megverték. De hátha csak azért támadtam gyermekkorom óta választott hősiemet, hogy annál tündöklőbbben emelkedjék ki a többi világnagyságok fölé?

Berlinbe komolyan tanulni jöttünk; volt is rá alkalmunk, hiszen annyi volt ott a kitűnő tudós tanár, hogy nehéz volt a választás. Én bölcsészetet és történelmet választottam.

Sokat hospitáltam Böknél, ki a philologia alatt a művelődés tudományát értette, a költő-termesztbölcsész Steffensnek, ki egy ízben szívére tevén kezét, azt mondta: «Érzem, hogy a föld centruma vas», az átszellemült, — talán teste sem volt, — Neandernél, ki daczára kellemetlen előadásának elragadta hallgatóit mélysege, hitelteljesége és részrehajlatlansága által s ki a keresztény szeretetet nemcsak hirdette, de valóította is, ki nem volt eretnek szaglászó, mint a politikus (?) Stahl, ki még a nemzetgazdaságtanban is oeconomia coelestisről beszélt. Külseje elegáns volt, de belseje annál piszkosabb, éppen ellentéte Neandernek. Mindkettő, Neander és Stahl is, orthodox protestáns volt, mégis milyen különbség; de: «Si duo faciunt idem, non est idem».

Még Schellingnél is hospitáltam, ki az ő offenbarungsphilosophiájában, vagyis inkább a mythologia philosophiájában a hitet a tudománnyal akarta kiengesztelni, positiv philosophiát alkotni. Noha igazán liberális, alkotmányos, felvilágosodott, szellemes és bátor ember volt (hiszen néhány évvel utóbb azért tették le az akadémia permanens titkári székéről saját

collegái, kik közül csak Neander protestált az ellen fennszóval, többen absentálták magukat vagy hallgattak), nem tudta lekötöni lelkemet, szintúgy az értelmes philosophus Benelke, az erdélyi szász fiúknak a philosophusa (Kingianus).

A mi Jenában Hase, Tübingában Mohl, az volt Berlinben rám nézve Ranke Lajos. Szerencsémre a kathedrájához legközelebb álló második padban foglaltam helyet, különben nem avattattam volna tanítványává, mert az ő kiejtése eleinte érthetetlen és legtalpraesettebb reflexióit, ellentéteit csakúgy elsusogta. S mégis annyira eleven volt előadása, hogy székével néha felugrott, de akkor beütött a villám. Előadása nagyon elűtött irott műveitől. Könyveiben stylusa re-mekelő s ha lehet ideált elérni, ő érte azt el: valóban művésze a történelemírásnak. Nevetséges az a divatos, de egyoldalú felfogás, hogy Ranke rideg, szívtelen objectivista; igaz, irott művei nem Schlosser meleg subjectivismusa, vagy Rotteck üres reflexiója, ő uralkodik tárgyán s annyira bírja azt, hogy egy ecsetvonással megadja képének a jellemet. De nem folytatam jellemzését, gyengességem nem is bírná, hiszen a világ ismeri az Altmeistert, ki a történetírók közt az egyedüli és örökké classikus és kiről áll Mommsen felköszöntése, melyet 60 éves doktori jubileuma alkalmából mondott reá: «Őn az első és valószínűleg az utolsó, ki az emberiség összes tudását magában egyesítette». Mindig szembe ellőttem; annyira megszokta azt, hogy jegyzet-borítékot (Mappe) mindig igénybe vette; kellett valamivel játszania, éppen úgy, mint Neandernek is, a ki azt tollal tette, melyet az óra végéig teljesen elrontott. Egyszer, de csak egyszer absens

voltam, másnap a szomszédom — egy stabilis tiszt — azzal fogadott: «Tegnap rossz napja volt Rankénak, szórakozott volt, mert hiányzott az őn mappája». Az emberiség nagy hasznára az isteni Gondviselés — éppen úgy, mint Hasénál — a leghosszabbra nyújtotta ki élet-fonalát, úgy, hogy történeti munkáját betetőzhette, megírhatta világtörténelmét. Rankéről azt hitte a világ, hogy az ő munkaköre a reformatio kora és íme, megjelent világtörténelme is! Mikor kutatta, tanulmányozta azt? — az a zseniális ember titka, divinatija.

Hirsch többnemű előadásai leginkább a historiographia és a kútforrások kutatásai körül forogtak; privát társalkodásban is újjmutatással irányozta elmémet. Ranke tanítványa volt, de csak a kútforrásokban, azaz a kútforrások csoportosításában és kritikájában.

Gabler jobb-, de kivált Michelet balpárti hegelista; meglátszott rajta, hogy hugenotta származású; — bevezettek engem rendszeresen a Hegel philosophiájába, az utóbbi olyan seminarium-féle colloquiumok vagy disputatoriumok által is. Hallgatói otthon készülvén némely thesisekre, azokat rendkívüli órákban megvitattuk, különösen Sein és Nichtsein és a Werden körül forogtak vitáink, mert ha ezeknek processusát elismerjük, nincs többé tagadás Hegel rendszere és methodikájának constructioi ellen. Takaros és világos előadású tanár volt.

Heydemann nem ugyan mondva, de mégis hegelianus volt.

Ritter földirati előadásai új világot nyitottak fel előttem; szintúgy Dove meteorológiája. Ritternél láttam a Magas-Tátra néhány tájképét, elfelejttem már kitől, de megtudtam, hogy járt ott és leírta azokat a tájakat,

követ. A fejedelem hamvainak elhelyezése országos ünnep keretében fog végbemenni, a melyet októberben — a kassai Rákóczi-ünnepel valószínűleg egy napon — tartanak meg.

— Az eperjesi áll. tanítónőképző-intézetben folyó vízvezetési munkálatok miatt a beiratások úgy a tanítónőképzőben, mint a vele kapcsolatos mintaóvodában, gyakorlóiskolában és ismétlőiskolában szept. 6-ikán tartanak meg. *Dúsz Mária*, igazgató.

— Tértzene-műsor aug. 26-ikára. Induló. — «Őszi-rózsza», keringő Strausztól. — Nyitány a «Boissy boszorkány» cz. operából, Zaytától. — Kar és dallam a «Corsar» cz. operából, Verdítől. — Magyar táncok, Brahmstól. — «La Matichiche», spanyol induló, Clerktől.

— Az eperjesi ág. hitv. ev. elemi nép- és polg. leányiskolába való beiratások szept. 1., 3. és 4-ik napjain d. e. 8—12-ig és d. u. 3—5-ig eszközöltek a Főutca 99. szám alatt lévő iskolai épület emeleti nagyertermében. *Durst Győző*, e. i. igazgató.

— Kedvezmény. Divald Károly Fia eperjesi fényképező cég az Eperjesi Kereskedők és Kereskedő-íjkek Egylete rendes-tagjait fényképezés alkalmával 15% kedvezményben részesíti; mely szívességet jelezve is hálás köszönetet mond az egylet nevében *Kösch Árpád*, elnök, *Bohrendt Lajos*, titkár.

— A beírások a kisszebeni algimnáziumban az 1906/7. iskolai évre f. évi szeptember 1., 3. és 4-ikén történnek d. e. 8—12 óráig. Délután pedig fölvételi, pótló- és magánvizsgálatok. Minden nyilvános tanuló fizet 11 koronát fölvételi stb. czímen. A tandíj a következő tanévtől kezdve 40 korona (az eddigi 30 kor. helyett). Tandíjelengedést szeptember 10-ikéig lehet folyamodni.

— Gyászbeszéd. *Káldi (Krausz) Somát*, a népszerű zenetanárt, kinek zongorajátékában oly sokszor gyönyörködött városunk közönsége, súlyos gyász érte: ifjú neje, szül. *Wertheimer Ilona*, aug. 20-ikán rövid szenvedés után elhunyt, életének 26-ik, boldog házasságának 8-ik évében — Ifj. *Stefancsik András*, életének 36-ik évében, hosszas szenvedés után aug. 20-ikán jobblétre szenderült.

— Halálozás. *Latkóczy Mihály*, a budapesti III. ker. áll. algimnázium tanára, augusztus 17-ikén halt meg Budapesten.

— Vízmerő-órák. Eperjesi szab. kir. város tanácsa a házi-vezetékknél az elhelyezendő vízmerő-órák évi bérért három évi időtartamra a következőkben állapította meg: a 13 mm. beömlési nyílású vízmerőóra évi bére 6 kor., a 20 mm.-es 6 kor. 60 fill., a 25 mm.-es 9 kor. 20 fill., a 30 mm.-es 11 kor. 20 fill., 40 mm.-es 14 kor., az 50 mm.-es 18 kor. és a 80 mm. beömlési nyílású vízmerőóra évi bére 27 kor. Eperjesen a 13 és 20 mm. beömlési nyílású vízmerőóráknál nagyobbak előreláthatóan csak kivételesen alkalmazhatók.

— Rákóczi hamvai Kassán. II. Rákóczi Ferenc és a bujdosó hontalanok idegenben porladó hamvainak Kassára való hozatala már régóta foglalkoztatja az illetékes köröket. S hogy mindezideig haza nem hozták

egszersmind panaszkodott, hogy mindenünnen kap még Szibériából is meteorológiai közleményeket, csak Magyarországból nem képes.

Schmidnek, a Charité-kórház directorának mély alapú humora illet az akkori intézetek és társadalmi állapotok feneketlen ségére, különben dorongot kellett volna forgatni. Télen, az esteli órákban, lámpavilágítás mellett hallgattuk több százan a legnagyobb teremben; olykor gúnyosan fel is kacagtunk szavainak hallatára. Nem kimélt senkit, legkevésbé doctor társait s mégis a legnépszerűbb ember: kardos humanista volt, mint Hutten.

Egyetemi tanulásomnak ezzel végére jutottam. Vettem-e hasznát, szolgáltam-e vele némi sikerrel hazámnak, hazám ifjúságának? — azt nem én, de ítéljék meg mások. Egyet most sem értek sehogy sem, hogy t. i. Berlinben nem hospitáltam a jeles gymnasiumokat, mert akadémiai, egyetemi tanárságra nem állítottam. Külföldi egyetemi életnek ez a legnagyobb hiánya. Okát nem tudom adni, miért nem tettem. Mert az nem melegség, hogy hazamentemben azt! Halléban tettem a Waisenhausban, a latin és földrajzi órákban. Különösen az utóbbit, hogy úgy mondjam, constructive tanították: egy ország a tanár keze alatt keletkezett területileg és (?) . . . lag. Már Benczúr is sejtette és megkezdte ezt a módszert. A latin tanítás sem volt tisztán csak nyelvstudomány ott, noha mégsem az, a mit már Benczúr megkezdett: élőnyelvtanítás. Közben Halléban az egyetemen is hospitáltam. Egy előadáson a siránkozó és unalmas Leo historikus óráján elszenderedtem, Tholucknál nem.

De még egyszer vissza kell mennem Berlinbe; búcsút

a hamvakat, annak oka leginkább a politikai viszonyokban rejlett. A kassai Dómban — a mely hivatva lesz magába fogadni e szent hamvakat — már régóta folyik a munka. A «Szent István»-ról nevezett kriptában, a mely a Dóm északi bejáratának közvetlen szomszédságában van, hetek óta dolgoznak a szarkofágok felállításán, a melyek közül eddigelé kettő érkezett meg. Az egyik magában fogja rejteni II. Rákóczi Ferenc és édesanyja Zrínyi Ilona hamvait, a másik Bercsényiét és a feleségeét. A többi hamvak befogadására három szarkofág készül, a melyek azonban ezidő szerint még meg nem érkeztek. Mint értesülünk, a kormánynak föltétlen szándéka, hogy a hamvak még ez év október havának közepén elhelyeztessenek. E célból augusztus 18-ikán Kassán járt Forster Gyula, a Műemlékek Orsz. Bizottságának másodelnöke, Möller István építész, a kik egy miniszteri tanácsos kíséretében megtekintették a Dóm kriptáját s egyúttal kijelentették, hogy a hamvak október közepén föltétlenül Kassára érkeznek.

— A kassa-oderbergi vasút igazgatóságának figyelmébe. Az Eperjesre utazó és az Eperjesről induló utasok köréből számos ízben hangzott már fel a panasz, hogy a vonatok oly zsúfoltan közlekednek, hogy az utasok nagyon gyakran álldogálni kénytelenek. Különösen áll ez a vasár- és ünnepnapok estéin Eperjesre érkező vonatknál. Saját tapasztalásunk szerint így volt ez aug. 15-ikén és 20-ikán is. Ez utóbbi esetben az Eperjesre este 9 óra 36 perczkor érkező vonat már Krivány állomáson annyira zsúfoltan tele volt, hogy az ott felszállt II-od osztályú utasok sem a II-od, sem az I-ső, sőt még a III-dik osztályban sem kaphattak helyet (pedig már itt is elfoglaltak volna, csak ülhelyük legyen) s bár jegyük minden kétséget kizárólag ülhelyre szól, az egyőrai utat a folyosón álldogálva s ott is hering-módra szorongva kellett eltölteniök. Midőn e miatt az utasok a kalauzt kérdőre vonták, az kijelentette, hogy helyet nem adhat, mert Orló állomáson idejében kért kocsit, tekintettel az ünnepi nagyobb forgalomra, de az állomásfőnök csak kettővel adott többet, bár úgy ő, mint a vonatvezető hangoztatta, hogy még egy harmadikra is szükség van. Az állomásfőnök azonban állítólag kereken kijelentette, hogy több kocsit nem ad. Sőt hír szerint a napokban az is megtörtént volna, hogy az ülhelyet követelő utasnak azt mondták, hogy ha állani nem tetszik, szálljon le és a jegyet visszaváltják tőle. Úgy hisszük, a közönség kényelmét a vasúttársaság minden nagyobb fáradság és anyagi megerőltetés nélkül kielégíthetné.

— Utcakövezés. A városi tanács a közönségnek egy rég óhajtott vágyát teljesítette e napokban: kikövezette a kisállomás felé vezető gyalogjárót azokkal a kövekkel, a melyeket a Főutczáról szedtek fel. Nagyon kívánatos lenne, hogy a kövezést folytassák és befejezzék egészen a kórházig, hogy közönségünk az őszi sarak idején is baj nélkül juthasson ki a kisállomásra.

— Fényképező amatőrök figyelmébe! Sötét-kamarát — nem-vásárlóknak is — a legnagyobb készséggel enged át Cattarino Sándor fényképezési cikkek és gépek raktára, Eperjes.

venni a tanároktól. A búcsúzás hízelgő, bátorító volt, szívélyes, de nem annyira, mint Jénában vagy Tübingában. Az utánam ott maradt kevés magyar pajtástól, bátorítva egymást a munkára búcsúztam s búcsúképen részvettem az alsó nyers polgárság népünnepén a «Treptower Fischfang»-on.

De nemcsak azért kellett erre visszatérnem, hogy ezt a búcsút megemléksem, hanem azért is, mivel eddig elfelejtettem egyet-mást még felemlíteni; így pl. a múzeumokat, melyeket valóban csak nagy sokára látogattam meg. Azért-e, mert az egyetemi előadások annyira elfoglaltak, vagy mert nem voltak oly jelesek, mint Drezdában, Münchenben, vagy mivel arra bízokodtam, hogy van még idő azokat megnézni? — nem tudom. Annyi azonban áll, hogy új világ tárult fel előttem, midőn a váza-gyűjteményt s még inkább, mikor a zsúfoltan gazdag egyiptomi gyűjteményt szemléltem meg. Mindkettő páratlan, ha a londonit, melyet sohasem láttam, kiveszszük, a párisit azonban, melyet 1867-ben megnéztem, nem véve ki. Bizony Egyiptom nemcsak a görög hősrégékben, de valóban bölcsője, szülőanyja a hellén műveltségnek, csak hogy azt a hellenség a szépnek, tökéletesnek magaslátára emelte, mikor emberivé tette, mert a colossalis még nem emberi. Varázsoló, hogy ne mondjam: elnyomó négy, sőt hat-ezer éves és oly ép alakok közt járkalni, mintha azok tegnapiak volnának. Azt sem magyarázhatom meg, hogy az egyetemi épületben levő nagyszerű természetrajzi gyűjteményt csak az utolsó napokban néztem meg. Az anthropologia, különösen az emberi test praeparatumait meg nem néztem, — mindig irtóztam attól, a mi halott.

(Folyt. köv.)

— A kassai honvéd-szobor leleplezése. A kassai honvédszobor-bizottság mult pénteken délután ülést tartott, melyen a két szobrászművész is megjelent. A bizottság tudomásul vette, hogy a kész szobor megérkezett s még a délután folyamán fel is állítottatott. Deil Jenő a szobor talapzatának felirását tette szóvá és javasolta, hogy a talapzat két oldalán csak ennyi álljon: «1848/49. A 9-ik zászlóaljnak». A bizottság az indítványt elfogadta. Dr. Blanár Béla indítványára a szobor körüli térnek rendezése iránt a tanács felkérte. A bizottság többek felszólalása után elhatározta, hogy a leleplezés szeptember hó 9-ikén tartja meg s az ünnepség előkészítésére és rendezésére egy végrehajtó-bizottságot küld ki dr. Blanár Béla, Maurer R., Antalóczy Antal, dr. Horváth Balázs, Hoffmann Arnold, Kresz János, Lékly Gyula és Kardos Gyula tagokból, reá bízva Hoffmann Arnold azon indítványának elintézését is, hogy a talapzatra felirassanak a veressipkások győzelmi helyei is. A kiküldött bizottság dr. Blanár Béla elnöklésével az ünnepség programját következőleg állapította meg: 1. Szeptember 9-ikén délelőtt 9 1/2 órákor a premonstrei templomban istentisztelet, melyet dr. Takács Menyhért prelátus celebrál. 2. Mise után az ifjúság s a közönség felvonulása a szoborhoz. 3. Himnusz. A Kassai Dalegylet intonálása mellett éneklés az egész ifjúság. 4. A szobor történetét elmondja dr. Blanár Béla. 5. Ünnepi beszéd. 6. A szobor átadása a bizottság elnöke Münster Tivadar által. 7. A szobor átvétele a város nevében Eder Ödön polgármester által. 8. A szobor megkoszorúzása az Országos Honvéd-egyesület koszorújával az egykori kassai honvédek négy leányunkaja: Mihalik Irén, Holacsek J., Spellenberg Margit és Sztokovszky Bruna k. a. által. Az egyes egyletek koszorú. 9. Szózat. Éneklés a dalegylet vezetése mellett a tanulóifjúság. 10. A tanulóifjúság elvonulása s koszorúinak letétele. 11. Disztribúció. Az ünnepségre meghívottak: a magyar kormány, az országgyűlés két háza, Abauj-Torna-, Gömör-, Zemplén-, Szepes- és Sárosvármegyek, az országos honvédegyesület, a menház parancsnoksága, a kassai tanintézetek, hivatalok s hatóságok.

— A színházépület tatarozása. A szinbizottság-nak több határozata van már, melyekben üdvös intézkedések foglaltatnak a színházépületben foganatosítandó javítási és tatarozási munkálatokra vonatkozóan. Ilyenek különösen a színórpadlás befedése s a fűtőkészülék-tökeletesítése. Ezen munkálatok foganatosítása föltétlenül hosszabb időt fog igénybe venni, hiszen maga a színórpadlás befedése is rendkívül nehezen megoldható kérdés s ez még úgyszólván komolyabb megvitatás tárgyát sem képezte. Augusztus vége felé vagyunk, hat hét múlva itt vannak a szinészek s a városi tanács a határozat meghozatalánál még mindig nem ment tovább, a színházépületben egy kalapácsütés sem hangzott el. Vagy ezen határozat is azon százak és százak közé tartozik, mik csupán a «tessék-lássék» elv jegyében hozatnak s végrehajtás alá sohasem kerülnek? Jelzett munkálatok végrehajtása égető szükségét képez. A határozat megvan, tessék — végrehajtani!

— A jegyzők fizetésének kiegészítése. A közsé- és körjegyzőknek eddig mindig hónapokig kellett várniok, míg fizetési kiegészítésüket kiutalványozták. Ezen visszas állapotot megszüntetendő, a belügyminiszter most rendeletet intézett az összes vármegyékhez, melyben felhívja azokat, hogy a jegyzőknek 1907. évi fizeteskiegészítésére vonatkozó főkimutatást az őszi közgyűlésen tárgyalják le és azután azonnal a belügyminiszterhez terjeszték fel. A belügyminiszter a fizeteskiegészítéseket még ebben az évben meg fogja állapítani, úgy, hogy 1907. január 1-jétől a jegyzői fizeteskiegészítések előleges havi részletekben lesznek kiutalványozva.

— Sikerült amatőr-felvételek előállításához jó minőségű fényképezési szerek szükségeltetnek. Gyári áron kaphatók Cattarionál Eperjesen.

— A vándorkiállítás előkészítésén, a melyet f év őszén rendez az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, fáradhatatlanul dolgoznak. A kérdésnek a sajtó körében való propagálása végett sajtóbizottságot alkottak, a melybe lapunk szerkesztőjét is beválasztották s őt erről a következő levéllel értesítették: „Társulatunk, amaz állandó törekvésében, hogy a magyar művészet kultúrát hazánk egész területén minél szélesebb körben népszerűsítse, arra az elhatározásra jutott, hogy ezentúl fokozottabb mérvben fogja a magyar képzőművészek műtárgyait a vidéki közönség elé vinni, mert azt reményli, hogy ezzel nyomtatékosan hozzá fog járulni a művelés és a műszeretlet kifejlesztéséhez. Az első kísérletet ez iránt a folyó év őszén tesszük meg, a mikor Eger, Miskolcz, Kassa, Eperjes, Sátorajuhely és Gyöngyös városokban rendezi Társulatunk az első ú. n. vándorkiállítást, bízva abban, hogy ennek remélhető sikere nemcsak a hozzáfűzött várakozásokat fogja

igazolni, de egyúttal útmutatásul fog szolgálni Társulatunknak a művészeti kultúra fejlesztése érdekében tervbe vett nagyszabású akciójában. A vállalkozás sikerének érdekében elodázhatatlan kötelességünknek tartjuk, hogy az akcióba mindazokat az érdemes férfiakat belevonjuk, a kik a nemzeti kultúra élén haladnak, s így hazafiás örömmel van szerencsém szives tudomására hozni, hogy Társulatunk, nagybecsű Czímédet a vándortárlat nagybizottságának sajtóbizottsági tagjává egyhangulag megválasztotta és nagyon kérem, hogy ezt a megválasztást elfogadni méltóztassék Kétségtelenül — különösen a vidéken — elhanyagolt művészeti ügyeink iránt mindenkor tapasztalt jóindulata és hazánk kulturális fejlődése iránt talált igaz érdeklődése feljogosít bennünket arra a teményre, hogy a választást elfogadva, a vándortárlatok sikerét nagybecsű közreműködésével előmozdítni kegyes lesz. Budapest, 1906. július. Hazafiás üdvözléssel *Andrássy Gyula*, az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat elnöke.

— **Erdősítési jutalomdíjkiosztás.** A Sárosvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya a Dessewffy Pál-féle erdősítési alapítvány 1905. évi kamataival f. évben három kisgazdát jutalmazott olyképen, hogy a kamatokat a teljesített erdősítés nagyságának megfelelő arányban osztotta fel. Jutalomban részesültek Cserépi János nagysárosi lakos, ki 4 holdat, Sztruk János pusztamezői lakos, ki 2 holdat és Urbán István nagysárosi lakos, ki 1 holdat erdősített.

— **Új atlasz.** Most jelent meg Kozma Gyula Képes Földrajzi Atlasz és Kis Képes Atlasz cz. az elemi népiskolák III—VI. illetve III. oszt. számára az új tanterv alapján a földrajz tanítás legújabb vívmányainak felhasználásával. Kozma Gy. Képes Földrajzi Atlaszának kidolgozásánál kiváló tekintettel volt a nm. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az elemi népiskolák számára kiadott új Tanterv és Utasítás követelményeire. Szakított azzal a hagyományos irányzattal, a mely az elemi iskolákban is a középiskolák számára szerkesztett kézi térképekkel kívánta a földrajz tanítás sikerét biztosítani. A tantervnek a természeti alapokra és a szemléltetésre irányuló követelményeit tartotta szem előtt. Ennek a célnak elérésére a gyermek figyelmét közvetlenebb megragadó színes képekben szemlélteti a főbb földrajzi alapfogalmakat, egyes jellemképeket, néprajzi vonatkozásokat, néptípusokat, városokat, építészeti emlékeket, valamint a jellemzőbb növény- és állategyedeket. Az állam címerének felvétele a nemzeti öntudat fejlesztését célozza. Budapestnek pompás kiviteli fénynyomatos litéképeivel mind a tanulóban, mind a szülőknél érdeklődést kelt az ország szíve, lüktető ereje iránt. Az egyes térképek, számszerint 12 kettős oldal, kizárólag az elemi népiskolák igényeit szolgálják. Véleményünk szerint ezek a térképek nemcsak nagyobb és a lehetőségig azonos méreteikkel, de jól olvasható szövegírásukkal és plasztikai kidolgozásukkal is közfoglalomban levő atlaszaik felett állnak. Az atlasz anyagának beosztása egyszerre a természetes. Kezdetül a Magyar Korona országnak egyesített címe áll. Ezt követi 1—11. lapon a földrajzi alapfogalmakat színezett képekben feltüntető sorozat A 12—20. oldalt szintén színezett földrajzi jellemképek, magyarországi népviseletek és más néprajzi vonatkozások foglalják el. A színezett képsorozatok után következnek 12 darab kettős térkép s ezek mindegyikének hátlapján az ábrázolt vidék vagy földszög jellemzőbb növény- és állategyedeinek szép kiviteli képét szemléltetjük. A sorozatot Budapest látóképe zárja be. Az egész atlasz 80 színezett és 96 fénynyomású kép és 22 drb. kettős térképpel. Véleményünk szerint a Kozma-féle képes Atlaszok a földrajz tanítás új irányát szabják meg. Annnyival is inkább ajánljuk az illetékes tanügyi hatóságok és a tanítóság figyelmébe, mert egyetlen kézi Atlasz, a mely az új tanterv szigorú szemmel tartásával készült s az elemi isk. földrajz tanítás reformját szolgálja. Az atlasz ára 1. kor. 60 fill.; kapható *Toldi Lajos* könyvkereskedésében Budapest II., Főút 2.

— **Új hegyi eke.** Karcz Szeverin lukói gépész egy új hegyi-ekét talált fel, melyet szabadalmaztatni is kíván. Az új hegyi-ekét Karcz Szeverin az egyesületnek is be akarja mutatni s e célból a gazdasági egyesület folyó évi augusztus hó 27-ikén d. e. 10 órakor Eperjes határában a nagysárosi út mentén, a Sitányi Lajos tulajdonát képező dűlőn az ekével próba-szántást fog eszközölni. Ezen próba-szántás megtekintésére külön fogja az egyesület a tagokat meghívni.

— **Fényképezési készülékek műkedvelőknek.** Mindazoknak, a kik a fényképezés, e legvonzóbb és mindenki által könnyen megtanulható sport iránt érdeklődnek, ajánljuk az *A. Moll* cégnek (Bécs, Tuchlauben 9) cs. és kir. udv. szállító 1854 óta fennálló fényképezési eszközök, különlegességek áruházát, a melynek képes árjegyzékét kívánatra szívesen küld el bérmentve a cég.

— **Az anyakönyvi hivatal kétheti kimutatása.** Születtek: Pawlik Ilona r. k., Altmann Erzsébet izr., Szénási Lili izr., Kovalyicsik András r. k., Hagovszky István r. k., Jurcsenkó Miklós g. k., Lech Mária r. k., Kirchner Erzsébet r. k., Matyasovszky Sándor r. k., Kesselbauer Mária ág. h. ev., Maczejko Anna r. k., Krizs Mária r. k., Czihy Mária r. k., Gerő Lili izr. (Hat napon át születési eset elő nem fordult.) — **Meghaltak:** Brehu Mária r. k., 2 éves; Vojtek Jánosné r. k., 46 éves; Duzda Gyula g. k., 3 napos; Sándor

Károly ág. h. ev., 48-as honvéd-hadnagy; Varsa Györgyné r. k., 60 éves; Bogacz Anna r. k., 3 hónapos; Jurcsenkó Miklós g. k., 5 napos; Urbán Gyuláné ág. h. ev., 49 éves; Szurmai Vazul g. k., 53 éves; Teutelbaum Vilmosné izr., 60 éves; Stefancsik András r. k., 36 éves; Nogacs András g. k., 44 éves; Gonosz Matild r. k., 4 hónapos; Kokorugya Ferencz r. k., 2 hónapos; Sztankai Bertalan r. k., 2 éves; Schichmann Ferenczné r. k., 46 éves. — **Házasságot kötöttek:** Habina János r. k. és Brandt Rozália r. k.; Piller János r. k. és Bily Mária r. k.; Spisák József r. k. és Bily Mária r. k.

SPORT.

— **A Kassai Joghallgatók Sportegyesülete** augusztus 20-ikán tartotta a K. J. Sp. E. második országos atlétikai versenyét, a vidéki és fővárosi atléták nagyszámú részvételével. Kár, hogy a kedvezőtlen időjárás — a mely a versenyeredményeket is jórészt befolyásolta — távol tartotta Kassa közönségét. A versenyek anyagi sikerét Kassa város 1000 koronás adománya biztosította. Az ő tiszteletdíjairól küzdöttek a három bajnokságban (100 m. síkfutás, diszkoszvetés, 1/4 ang. mfdes síkfutás), a melyek közül a legjelentősebb eredményt *Bodor Ödön*, a Budapesti Posta- és Táviróosztályos Sp.-E.-nek tagja mutatta föl 52 és 1/6 mp.-es futásával. Igen szép volt a diszkoszvetés is, a melyben első *Halmos Károly* (M. A. C.) lett 3799 cm.-rel, míg *Antal Pál* E. T. V. E. 3733 cm.-ével a második helyre szorult. A 100 m.-es bajnoki síkfutás eredménye — 11 mp. — nem szokatlan. A részletes eredmények különben a következők:

Száz jardos síkfutás Kassa szab. kir. város bajnokságáért: Első lett *Hellmich Miksa* (O. T. E.) 11 másodperc; második *Bertalan Zoltán* (M. A. K.); harmadik *Majunke Erik* (N. T. E.)

Súlydobás. Első: *Mudin István* (M. A. K.) 11 és 25 mp.; második *Zay Lajos* (B. E. A. K.) 10 és hatvankét mp.; harmadik *Heidekker Béla* (J. J. S. E.) 10 és 04 másodperc.

Távolugrás hatos csapatverseny. 1. Magyar Atlétikai Klub (Bertalan, Csurgay B., Csurgay J., Medgyessy, Nemes dr., Péchy) 54 ponttal. 2. Budapesti Egyetemi Atlétikai Klub (Dáner, Jesch, Somody, Szegedy, Tihanyi, Tomics) 64 ponttal. 3. Kassai Jogász Sport Egyesület 87 ponttal.

Egyéni eredmény: Első: *Medgyessy Iván* (M. A. K.) 6.33 méter; második *Somody István* (B. E. A. K.) 6.29 méter; harmadik *Stepanko István* (K. J. S. E.) 6.27 méter.

Kétszázharminc jardos síkfutás handikap Első: *Fassusch Antal* (K. J. S. E.) 20 méter, 24 és kétötöd másodperc foglalóval; második *Antal Pál* (E. T. K. E.) 15 méter foglalóval; harmadik *Wunsch Kálmán* (E. T. K. E.) 18 méter foglalóval.

Gerelyvetés. Első: *Mudin István* (M. A. K.) 34.54 méter; második *Füzy Ába* (K. J. S. E.) 31.42 méter; harmadik *Dáner Béla* (B. E. A. K.) 29.97 méter.

Staféta-futás négyszáz méter. Az első futásban első: B. E. K. 50 és egyötöd másodperc; második E. T. K. E. A második előfutásban első: M. J. S. E. 49 és háromötöd másodperc; második M. A. K. A döntőfutásban 1. Kassai Jogász Sport-Egyesület (Friedmann, Füzy, Merényi, Stepanko) 49 és hattized másodperc. 2. Budapesti Egyetemi Atlétikai Klub.

Diszkoszvetés Kassa szab. kir. város bajnokságáért. Első: *Halmos Károly* (M. A. K.) 37.99 méter; második *Antal Pál* (E. T. K. E.) 37.33 méter; harmadik *Mudin István* (M. A. K.) 36.69 méter.

Magasugrás. Első: *Blassek Ferencz* (B. T. K.) 164 centiméter; második *Szegedy Géza* (B. E. A. K.) 164 centiméter; harmadik *Csurgay Béla* (M. A. K.) 160 centiméter.

1/4 angol mértföldes síkfutás Kassa szab. kir. város bajnokságáért. Első: *Bodor Ödön* (Postás) 53 és négyötöd másodperc; második *Bertalan Zoltán* (M. A. K.); harmadik *Nagy József* (B. B. T. E.)

Az atlétikai verseny után labdarugó-mérkőzés volt a Kassai Jogász Sport-Egyesület és Műegyetemi Atlétikai és Futball-Klub között, a melyet érdekes játék után a technikusok nyertek meg 3:2 arányban.

— **Az Eperjesi Torna- és Vívó-Egyesület** szept. 16-iki versenyére szépen haladnak az előkészületek. Anyagi sikerét biztosítja a sok nagylelkű adomány, a melyet közintézetek és egyesek, az erkölcsit pedig az a tömörkedő kedvező ígéret, a melyet a K. J. Sp. E. versenyén résztvevő kiváló atléták tettek, a kik majdnem teljes számmal megjelennek az E. T. V. E. versenyén is. Így biztos a M. Atl. Klub és a Budapesti Egy. Klub súlydobó- és diszkoszvető csapata. Az E. T. V. E. is a diszkoszvető csapatában bízik leginkább s ebben komolyan veszi föl a versenyt minden hazai csapattal, míg a súlydobást kész prédára nyújtja a vendégeknél, bár maga is résztvesz benne. E versenynek kiírására azért volt szükség, hogy az E. T. V. E. e téren némi stílust figyelhessen meg. Igen érdekesnek ígérkezik az összetett (diszkosz-, magasugrás-, 400 m. síkfutás) verseny is, a hol a hazai atléták mellé az E. T. V. E.

is két-három kiváló erőt állít, a kik igen kétségessé tehetik mások győzelmét. A fűleslabdamérkőzés érdekességéből igen sokat levonna, ha nem jelennek meg a B. E. A. K. csapata; különben a biztosan megjelenő Budapesti III. ker. T. V. E.-iek már szorgalmas tréningben állanak és még meglepetésben is lehet részünk. A verseny hivatalos kiírása a napokban szétmegy, valamint a hölgybizottság is nemsokára megkezdí működését.

— **A Kassai Atl. Klub** kezdő football csapata aug. 26-ikán Eperjesre jó barátságos mérkőzésre.

— **Háziverseny Sóvárt.** A nagyobbára középiskolai tanulókból álló Sóvári Sportegylet mult vasárnap a Sztavenyecz alatt levő réten háziversenyt rendezett, melynek pontjai a felvonulás után 60 méteres síkfutás, 80 méteres síkfutás (nagyobbak részére), magasugrás, távugrás (előny-verseny), football-játék, súlydobás távolba, diszkosz-dobás és fűleslabdajáték, végül pedig elvonulás. A verseny, melyen Sóvár intelligenciája nagy számmal volt képviselve, szép időben és szép eredménnyel folyt le.

Felelős szerkesztő:
Dr. Raffay Ferencz.

Kiadótulajdonos:
Kósch Árpád.

NYILTÉR.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvényénél, a cukros húgyárnál, az emésztési és lélegzési szervek hurutainál

Lithion-forrás

SALVATOR

Különösen alkalmas használatra. E forrás kiváló tulajdonságai

Húgyhajtó hatása.

Kellemes ízű.

Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tiszta.

Állandó összetételű.

Első rangú gyógyvíz és diétetikus ital.

Különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülső életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi pozega, máj- és vese izgatási tünetekben vagy húgysavas vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Orvosi szakvélemények, gyógyeredményekről szóló bizonylatok s egyéb forráléírások ingyen, bérmentve állnak rendelkezésre.

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen

Felejthetlen emlékü édes atyánk elhalálása alkalmából tanúsított szives részvételért — hálás köszönetét fejezi ki a Sándor-család.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik megboldogult szeretett fiúknak ifj. **Stefancsik Andrásnak** elhunytá alkalmából részvételüknek kifejezést adtak, ez úton is hálás köszönetet mond:

id. Stefancsik András és neje.

RÉTAY ÉS BENEDEK

Oltárépítő és templomberendezési műintézete, egyházi szerek és zászlók gyára. Elvállal: templomok teljes berendezését, felszerelését, kifestését és kikövezését.

BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 59. SZ.

Weitzenhoffer B.

vízvezetési és csatornázási berendező

Eperjes, Rózsa-utca 6. sz.

Elvállal terv és megrendelés szerint vízvezetési, csatornázási és fürdőberendezéseket, vízóblítású angol-closeteket és minden ezen szakmába vágó munkát.

Terv- és költségvetés díjtalanul.

Mintaraktár bármikor megtekinthető.

A Főutca 73. sz. ház

szabad kézből eladó.

Bővebbet Korn Vilmos gyógyszerárban.

== Egyesületek, intézetek figyelmébe!! ==

Teljesen jókarban lévő, hosszú, hangverseny-

zongora

400 koronáért eladó.

Bővebbet: dr. Flórián Károlynál, Eperjes, Árok-utca 26.

Vásártér **há**z
12. számú
szabad kézből eladó.

Bővebbet

Schwarz Józsefnél
Fő-utca 11.

Eladó kert.

A Fürdő-utca 9. szám alatti, özv. Hazslinszky Frigyesné-féle kert, lakóház és gazdasági épületek szabad kézből eladók.

Bővebb felvilágosítást nyújt Nemessányi Gábor, Eperjes, Holló-utca 2. sz.

Amerika

Abfahrt von Havre jeden Samstag.

Fahrkarten durch die

Französische Linie.

Gute und schnelle Beförderung. Asgezeichnete Verpflegung inclusive Wein und Liqueur. Amerikanische Eisenbahn-Fahrkarten nach jeder Station zu Originalpreisen. Nähere Auskunft gratis und franco durch die

Französische Linie
WIEN, IV., Weyringergasse No. 8.

Szigorúan ragaszkodva üzleti elveimhez: csak jó árút forgalomba hozni.

azon híresztelésnek, hogy árain, arányosítva a többi kereskedők áraihoz, sokkal magasabbak — végleg véget akarok vetni, és igen precíz számítás mellett, a már úgysis szerény haszon mellett forgalomba hozott cikkeket — mindannak dacára, hogy a nyersanyag jelenlegi magas beszerzési ára, nemkülönben a drága munkaerő a gyárost arra kényszeríti, gyártmányait tetemes árfelszámítás mellett forgalomba hozni —

árainmat általánosságban tetemesen leszállítottam.

Teszem ezt főleg a honi gyártmányokkal, hogy ne legyen senkinek kifogása abban, hogy nem volt alkalma **honi iparcikkeim kiváló jó minőségéről meggyőződni.**

Nagy súlyt fektetek az általános árszabályozásoknál a mindennapi szükségleti cikkekre, u. m.: **szabókellékekre és rövidárúkra**, és kérem az igen tisztelt városi és vidéki vevőket, szükségletüket meggyőződés céljából **próbaképen** én nálam beszerezni és a felsorolt tények igazságáról meggyőződni.

Raktáram ezentúl mindig dúsan fel lesz szerelve kintinő minőségű **gyapot női-ruhakelmékkel**, nemkülönben jó színű **szövött és mintázott mosókelmékkel**. Az évek óta ösmert jóminőségű **chiffon- és pamut-**, nemkülönben **lenvászon- és színes és fehér asztal-nemű-raktáram** a szükséglethez képest ki lesz bővíve, a **női kész-fehéreneműek**, nemkülönben **kelengyecikkek** részben készen, részben minták alapján lesznek bemutatva.

Beszereztem a **férfi-fehérenemű és piperecikkek** is, u. m.: **harisnyák, nyakkendők** stb. raktárát nagy választékban; tartok minden, szakmámba vágó árút és a nem raktáron levőket szívesen szerezem be.

Kirakatomba elhelyezett magyar gyártmányú védőtáblám az üzletben kapható honi-gyártmányoknak cikkeiket jelzi, melyeknek beszerzési eredeti igazolványait nb. vevőimnek szívesen bemutatom.

Kapható nálam **csipke, himzés, szabókellék, ruhadiszek, függönyök, terítékek, selyemneműek, esernyők, piperecikkek** — egyszóval minden, a mit egy jó berendezésű üzlet nyújthat.

Gondoskodtam arról, hogy **AMBRÓZY BÉLA** úr személyében egy intelligens és **megbízható** szakképzett üzletvezetőt kerítettem oldalam mellé, ki az üzletet velem együttesen fogja vezetni és személyemet szükség esetén pótolja, — megtettem egyszóval mindent, a mi a tisztelt vevőközönségnek **előnyt nyújt.**

És most kérésem csak az, hogy fáradtságos, 25 éves működésemet szíves támogatásukkal és esetleges elnézésükkel megkönnyíteni méltóztassanak.

A helybeli és vidéki nb. vásárló közönség szíves jóindulatába üzletemet és személyemet ajánlva, maradok

illő tisztelettel

THRÓR GYULA

25 éves helybeli kereskedő, Eperjes, Főutca 69. szám.

Az **Eperjesi Takarékpénztár** pályázatot hirdet a nála üresedésbe jött, havi 60 koronával javadalmazott **segéd-hivatalosai** állásra.

Felhivatnak tehát a pályázni szándékozók, hogy kellőleg felszerelt folyamodványaikat a takarékpénztári igazgatósághoz 1906. évi **szeptember 15-ikéig** nyújtsák be.

A közelebbi feltételek megtudhatók a takarékpénztár hivatalos helyiségeiben s hivatalos óráiban.

Eperjes, 1906. augusztus 23.

A PESTI NAPLÓ ÚJ KARÁCSONYI AJÁNDÉKA.

A *Pesti Napló* karácsonyi albumainak sorozata a magyar Géniusz javak neseinek gyűjteménye. Irdalmunk és művészetünk hatalmas alkotásait méltó, nemese díszes formában mutatják be a *Pesti Napló* előfizetőinek. Valamennyi esemény-számba ment a magyar könyvpiacon. Nélük szebb, előkelőbb, értékebb díszmunkák nem igen jelentek meg. S a *Pesti Napló* az ő albumait ajándékkal adja előfizetőinek. A *Pesti Napló* idei ajándéka, az 1906. évi karácsonyi albuma, meg fog felelni a *Pesti Napló* díszmunkái hagyományainak. Meg fog felelni nekik abban is, hogy *kiállítás fényével felül fogja múlni a megelőző évi kiadványokat*. Minden kötetje különb volt az előzőnél, pedig azok az előző kötetek is egytől-egyig remek díszművek voltak. A *Pesti Napló* idei ajándékkönyve

RÁKÓCZI-ALBUM

lesz. Nem tudományos, csak a történelem kutatásaiban gyökerező irodalmi és művészeti díszmunka lesz. Ismertetni fogja a nagy kor hőseit, ünnepnapjait és izgalmas hétköznapjait. Izzó törekvéseit, lobogó indulatait, mélységes hangulatát, dicsőségét és szenvedését. *Javairók fogják megírni a nagy szabadságharc eleve krónikáját. És meg fog szólni ebben a kötetben a kor kultúrája és az ő művészei.* A dalmokot és a tárogatóst is tanúságra idézzük. S a képzőművészetet is. Az egykorit és az újat, hogy képen, rajzban ábrázolja azt a szentséges hőskort. *Nagyszabású festmények, elsőrangú illusztrációk, kiváló mesterek alkotásai díszítik majd e művet.* S a műlapokon kívül a sokszorosított művészet egész sor **több-**

színynyomású képben

fog remekelni. E díszes tartalomhoz méltó lesz a keret. Bekötését a magyar iparművészet elsőrangú mesterére bízuk. Hadd feleljen meg a remekmű nemes tartalmának a külső megjelenése is.

Ezt az új, páratlan díszű ajándékot megkapja karácsonyra a *Pesti Napló* állandó előfizetőin kívül

minden új előfizető is,

a ki mostantól kezdve egy évre megszakítás nélkül a *Pesti Napló*-ra előfizet, illetve a ki karácsonyig legalább egy félévi díjat befizetett és egy további félévi előfizetésre magát kötelezi. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető s kívánatra külön értesítést küld e módzatokra vonatkozólag a

PESTI NAPLÓ kiadóhivatala, Budapest, Andrassy-út 27.

ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hónapra 2 kor. 40 fillér. Mutatványszámot szívesen küldünk.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázolószer puha-padló számára.

Keil-féle viaszkenőcs kemény-padló számára.
Keil-féle fehér «Glasur»-fénymáz 90 fillér
Keil-féle arany-fénymáz képkeretekhez 40 fillér
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Gallotsik J. Vilmos cégnél Eperjesen.

Igló: Danielisz Lajos.

Kisszeben: Kasewits J. János.

Kassa: ifj. Novelly Sándor Utóda.

Sokszorososan utánozva, de soha el nem találva, — hatásosan csupán a **Zacherlin** segít mindenféle rovar ellen! —
Sohase vásároljunk csomagban, de csak üvegben.

Kapható Eperjesen:

Barts E. gyógysz., Bein Simon, Bohrandt J. V., Dahlström Károly, Diamant Fülöp,	Duschnitz Ármin, Feldmann Adolf, Fried Simon, Gallotsik J. V., Gärtner Ignác	Gidon Kálmán, Glücksman Mór, Holénia Béla, Holländer Samu, Klein Ferenc	Kónya Miklós, Lefkovits Emil, Mikolík István, Molitorisz I. gyógysz., Neumann B. Özv.,	Schönfeld Izidor, Sváby Ferenc, Trosztler Kálmán, Wenzel István.
---	--	---	--	---

— Ezenkívül a vidéken mindenütt vannak raktárak, hol a Zacherlin-falragasz ki van téve. —

Nyomatott Kósch Árpád könyvnyomtató-intézetében Eperjesen.

lehetővé teszik, hogy a szobák a mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és a lassú, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajlakkok sajátja, elkerültek. E mellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörülhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapadló-fénymáz,

sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akár csak az olajfesték födi be a padlót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új padlóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást stb.; van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új padlóra és parketre, mely csupán fényt ad. Különösen parketre s olajfestékek már bemázolt egészen új padlóra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem födi el a famustrát.

Főraktár

Eperjesen: **BOHRANDT W.-nél.**

Gölniczbányán: Flachbart Arminnál.
Kassán: Binder Samunál.

CHRISTOPH FERENCZ, Berlin—Prága.

Teljesen pótolják a külföldi likőröket

Schrank Béla

gőzerőre berendezett likörgyárának elismert jó gyártmányai

Esztergomban.

Legnagyobb versenyképesség!

Képvisele:

Lindner J. Mór, Eperjes.

Különleges gyártmány:

Triple Sec
„Comme il faut“.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor- és altest-bántalmak, gyomorgörős és gyomorhív, rögzött székrekedés, májbántalom, vértolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles háziszernak évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenytetnek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Csak akkor valódi,

ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel. A Moll-féle sósorszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer köszvény, csúsz és a meghülés egyéb következményeinél legismertebb népszerű.

Egy óozott eredeti üveg ára 1 korona 90 fillér.

Moll-féle gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női-szappan a bőr gyökeres gondozására és apolasára úgy gyermekek, mint felnőttek számára. Egy darab ára 40 fillér. Öt darabé 1 korona 80 fillér.

Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjegyvel van ellátva.

Fő-szerte-árlás:
Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által Bécs, I., Tuchlauben 9.

Vidéki megrendelések naponta posta-utánveti mellett teljesítettek. A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

Előfizeté
negyed
Hirdetési díj

V

Eperje
30-ikán k
került fo
számoln
A tárgy

Még ju
miniszter
ségét, ho
Klobusicz
ban lévő
az épülete
szünteti é
egyik zász
mint az e
hová fogja
getnünk,
azáltal, ha
Éppen az
képviselőt
és buzgós
teri leirat
üdvözljük
a mely sz
nizsteri le
katonai lé
emelése é
nak vezet
és Farago
a képvisel
jaiból álló

AZ «E

Reggeliz
Schmidthauer

Hathatós ó
és azzal járo
a forrástulaj
üzletben: k